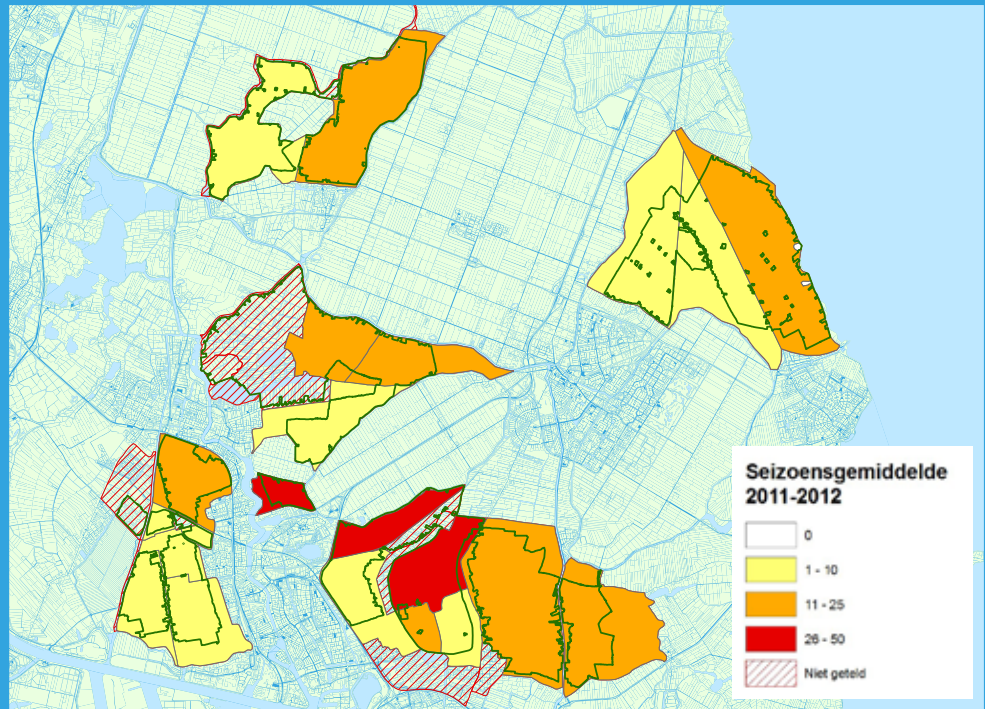

A052 - WINTERTALING

Vogelrichtlijn

Wintertaling is als niet-broedende begrenzingssoort (watervogel) voor de Eilandspolder aangewezen (Vogelrichtlijn). De Eilandspolder fungeert als foerageergebied.

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS).

Slaap- en foerageerbiotoop

Wintertaling foerageert vooral op zaden die in ondiepe wateren uit de slikkige bodem worden gezeefd. Geschikte foerageerplekken komen voor in ondergelopen en plasdras staande weilanden. In jaren met hoge neerslag komen dit soort situaties meer voor en is de soort ook algemener. De rustgebieden bestaan uit terreinen met waterpartijen en beschutte oevers. In april en maart komen de Wintertalingen terug om te broeden. Een belangrijk deel van de dan aanwezige dieren betreft echter doortrekkers, die tijdens een koud voorjaar tot in mei aanwezig kunnen zijn.

Wintertaling is een vorstgevoelige soort. In milde winters komen belangrijke aantallen voor, tijdens strenge winters vriezen de ondiepe wateren snel dicht en wordt de soort weinig aangetroffen.

Beheer

De Wintertaling is gebaat bij gebieden met geleidelijk overgangen tussen land en water en met dynamiek in de waterstand. Hier bevinden zich slikkige plekken of ontstaan pionierssituaties waar de soort zijn voedsel vindt.

Aantallen en verspreiding

De Wintertaling komt vooral voor op natte en ondergelopen percelen. De soort kan in alle Natura 2000 gebieden worden aangetroffen, maar de aantallen nemen af. Ook in de Eilandspolder, die is aangewezen voor de Wintertaling, betreffen de aantallen de laatste jaren slechts enkele tientallen dieren (seizoensgemiddelde) en wordt het, met in Eilandspolder oost de hoogste aantallen, instandhoudingsdoel van 130 dieren momenteel niet gehaald.

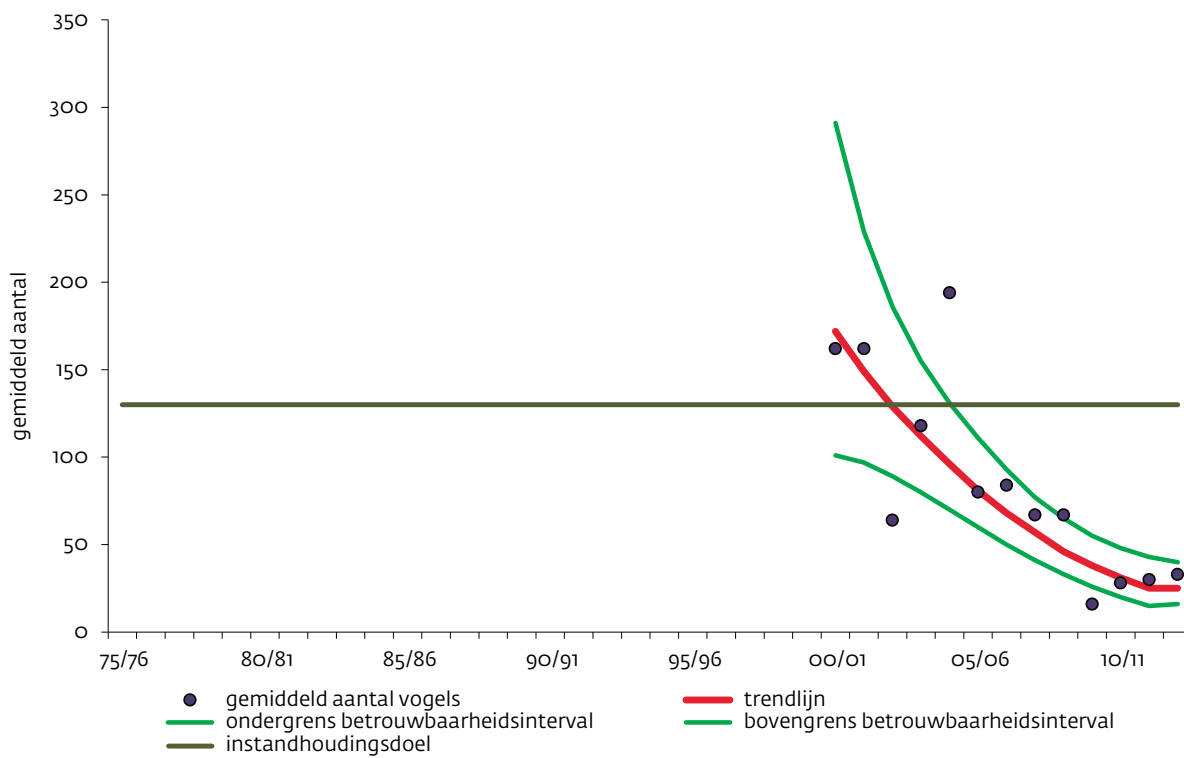
Wintertaling, mannetje (Foto: Paul Lodewijk)

Natura 2000 gebied	Status binnen de aanwijzing	Instandhoudingsdoelstelling	Seizoensgemiddelde					Trend sinds 98/99*	Instandhoudingsdoelstelling
			03/04-07/08	09/10	10/11	11/12	12/13		
Eilandspolder	begrenzingssoort	130	119-67	16	28	30	33	--	Voldoet niet
Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder									
Polder Westzaan									
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske									
Polder Zeevang									

* --sterke significante afname van >5% per jaar

Bron © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS)

Aantalsontwikkeling Wintertaling in Eilandspolder

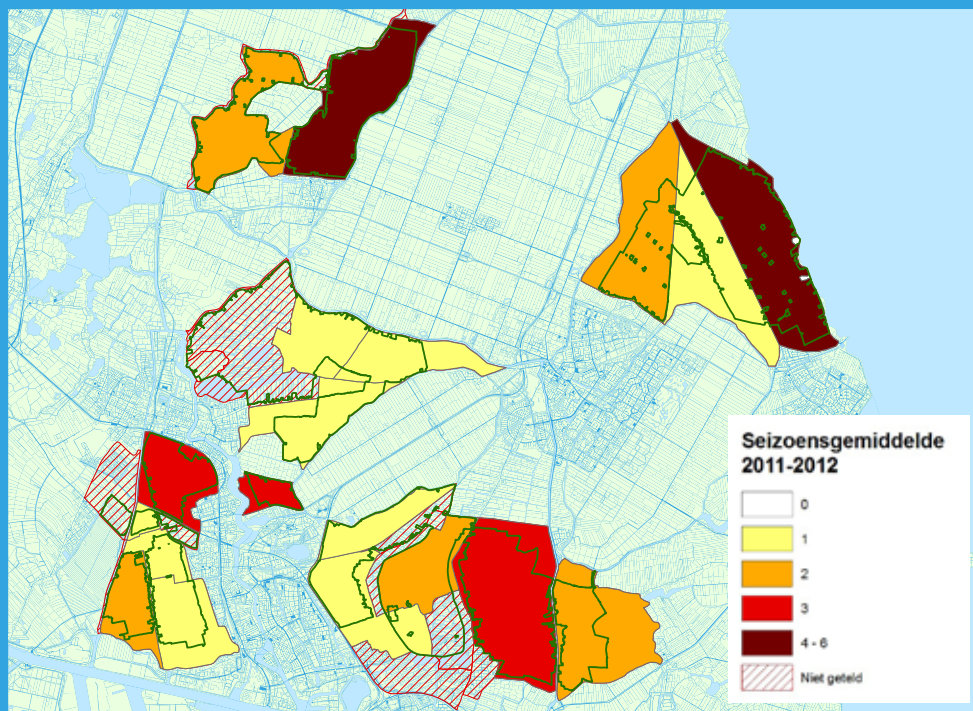

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS), www.sovon.nl

Ao56 - SLOBEEND

Vogelrichtlijn

De Slobeend is als niet-broedende soort (watervogel) in het kader van de Vogelrichtlijn aangewezen voor de gebieden Wormer- Jisperveld & Kalverpolder en Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. De gebieden vervullen een functie als foerageergebied.

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS).

Slaap- en foerageerbiotoop

Slobeend foerageert op dierlijk en plantaardig plankton dat met de speciaal gebouwde snavel uit het water wordt gefilterd. Daarom is de Slobeend gebonden aan ondiep water. Geschikte foerageergebieden worden gevormd door waterrijke polders, zoals het noordelijke deel van het Wormer- en Jisperveld, Guisveld en het Oostzanerveld. Slobeenden hebben de voorkeur voor stille beschutte poldervaarten en beschutte plas-dras gebieden om te overnachten en te rusten.

In de nazomer komen grote aantallen voor in het IJsselmeergebied. Natte jaren betekent net als voor Wintertaling, ontwikkeling van gunstige foerageeromstandigheden. Tijdens deze perioden worden meer Slobeenden waargenomen. In de late nazomer verzamelen Slobeenden zich in rustige zoetwatermoerassen om te ruïen. In de winter is vooral het westen van Nederland van belang. Tijdens vorst trekken Slobeenden meer zuidwaarts, omdat ze vanwege ijs op de sloten niet kunnen foerageren. Ook 't Twiske telt dan meer Slobeenden, vooral in het open water. In oktober en november worden de hoogste aantallen Slobeenden geteld. Overwinteraars uit Scandinavië arriveren dan in Nederland, terwijl de broedvogels hier dan vertrekken naar het zuiden.

Beheer

Slobeenden komen voor in gebieden waar rust heerst, en zijn gevoelig voor verstoring. Waterrecreatie heeft vermoedelijk negatieve effecten op het voorkomen en de verspreiding van Slobeenden, evenals windturbines.

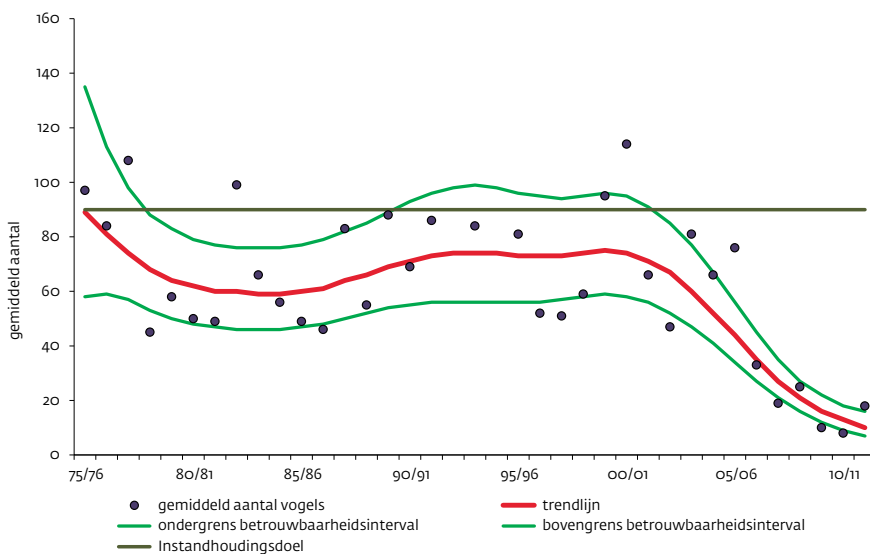
Aantallen en verspreiding

De Slobeend komt in alle Natura 2000 gebieden voor. Hij bevindt zich met name op ondergelopen graslanden, weilanden met brede natte greppels en plekken met ondiep water. De aantallen fluctueren sterk, maar gaan de laatste jaren toch sterk naar beneden. In het Wormer- en Jisperveld is de Schaalsmeerpolder een belangrijke rui- en verblijfplaats. Nergens worden de instandhoudingsdoelen gehaald, aantallen in deelgebieden liggen allemaal onder de 10 vogels.

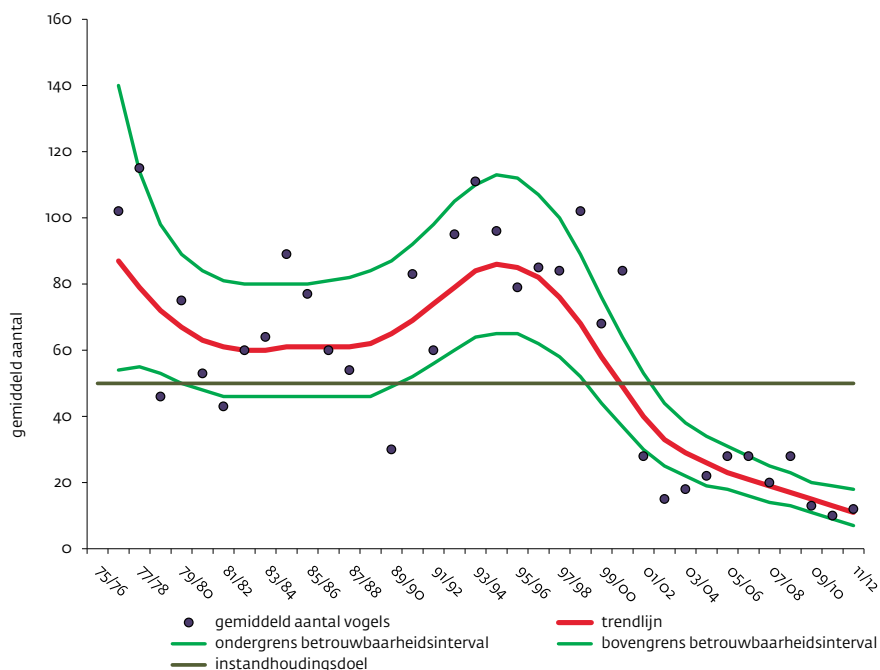
Natura 2000 gebied	Status binnen de aanwijzing	Instandhoudingsdoelstelling	Seizoensgemiddelde 03/04- 09/10 10/11 11/12 12/13					Trend sinds 03/04*	Instandhoudingsdoelstelling
Eilandspolder									
Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder	begrenzingssoort	90	88-26	10	7	18	17	--	Voldoet niet
Polder Westzaan									
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	begrenzingssoort	50	19-22	13	9	12	15	-	Voldoet niet
Polder Zeevang									

* - matige significante afname van <5% per jaar, --sterke significante afname van >5% per jaar
Bron © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS)

Aantalsontwikkeling Slobeend in Wormer- Jisperveld & Kalverpolder

Aantalsontwikkeling Slobeend in Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske

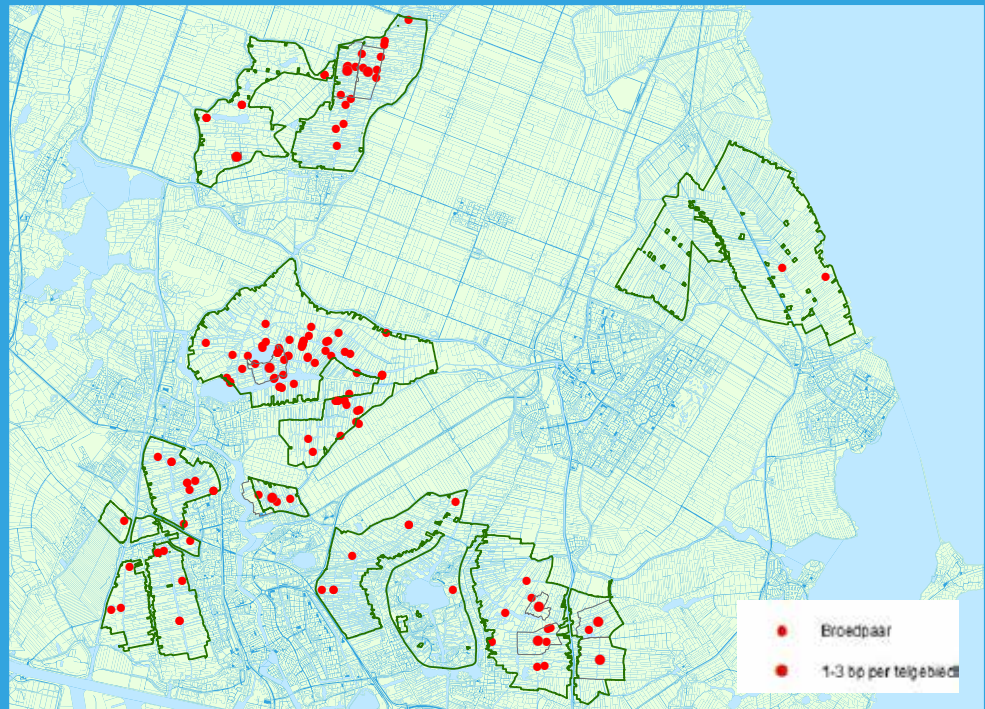

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS), www.sovon.nl

Ao81 - BRUINE KIEKENDIEF

Vogelrichtlijn

Bruine kiekendief is als broedvogel opgenomen in Bijlage 1 van de Vogelrichtlijn en speelt een rol bij de begrenzing van gebieden. Het is een begrenzingssoort van het IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske.

Territoria Bruine kiekendief in Natura 2000 gebieden, periode 2004-2014 (Polder Zeevang: 1999).

Broed- en foerageerbiotoop

Bruine kiekendief broedt in open gebieden met weinig bomen en struiken waarin rietmoerassen, zoomvormende ruigten of rietzomen langs meren en sloten aanwezig zijn. Nesten worden gemaakt in vochtige tot droge oudere rietlanden met een kniklaag en een dikke bodem van stengels en bladeren en gras. Behalve in rietmoerassen foerageert de Bruine kiekendief ook in de omringende agrarische gebieden, ruigteranden en jonge bosaanplant. Dit soort biotopen zijn soms onmisbaar als in het rietland onvoldoende prooi voorhanden is. Op het menu staan vooral kleine zoogdieren, maar ook Meerkoeten en jongen van weidevogels en Roerdomp worden geslagen.

Beheer

Natte strooiselruigten en rietlanden die zijn ontstaan in verlaten grasland of in drooggevallen en dichtgegroeide greppels, vormen het voorkeursbiotoop. De soort broedt ook in verlaten, verruigde overgangsvelden en overjarige kleine rietzomen waar in het verleden maaisel is blijven liggen.

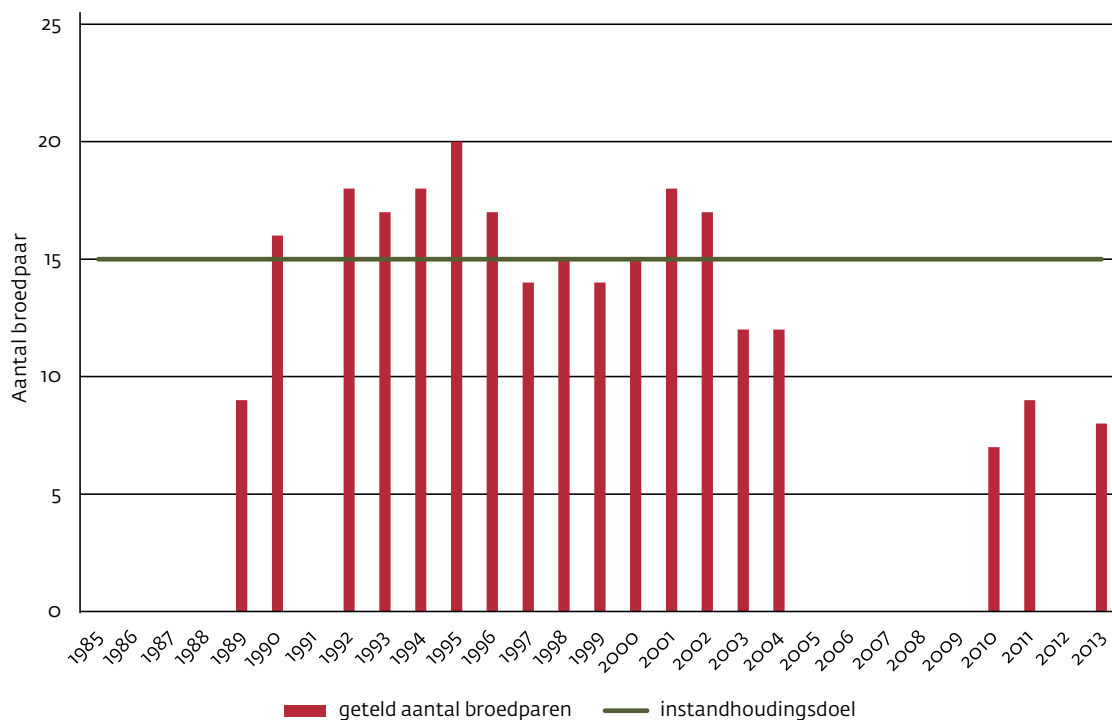
Omdat Bruine kiekendief regelmatig over weilanden jaagt, veroorzaakt de soort veel onrust onder broedende weidevogels en hun kuikens. Door deze verstoring treedt energieverlies op, waardoor weidevogeljongen tijdens ongunstige perioden (koud weer, voedseltekort of verstoring door beheerhandelingen) minder kans hebben om groot te worden. In gebieden waar een weidevogelbeheer wordt gevoerd en waar veel territoria van Bruine

kiekendief aanwezig zijn, kunnen conflicterende beheerdoelstellingen ontstaan. Met name geldt dit voor gebieden met jaarlijks dalende weidevogelaantallen. Paradoxaal genoeg kan een beheer gericht op weidevogels ook tot een toename van Bruine kiekendief territoria leiden. Vaak worden in deze gebieden jaarlijks de rietkragen gemaaid ter bevordering van de openheid van het landschap. Daar waar het maaisel na het maaien blijft liggen, vindt ophoging, verdroging en eutrofiëring van de rietkraag plaats. Zodra door tijdgebrek of een begrotingstekort dit soort verstoorde rietlanden niet meer worden gemaaid, ontstaan ideale broedbiotopen voor Bruine kiekendief. Gunstige broedbiotopen ontstaan ook als vochtige delen van het grasland aan hun lot worden overgelaten en verrieten. Opvallend in Laag Holland is het relatief grote aantal territoria van Bruine kiekendief in de Eilandspolder en het Wormer- en Jisperveld, waar vooral verspreide droge rietzomen voorkomen. Gebieden met meer aaneengesloten rietvelden, zoals de Polder Westzaan, het Twiske en het IJperveld, herbergen veel minder territoria. Er van uitgaande dat de nesten niet opzettelijk worden verstoord, zijn deze verschillen alleen maar te verklaren vanuit de ecologie en het territoriaal gedrag van de Bruine kiekendief. In grotere rietpercelen wordt de directe omgeving (100-300m) van het nest tegen soortgenoten doorgaans verdedigd en komen er zelden meerdere territoria in één groot rietveld voor. Uit het huidige verspreidingsbeeld ontstaat stellig de indruk dat meer verspreid liggende locaties van droge en kleinere rietveldjes tot hogere dichtheden van Bruine kiekendief

Natura 2000 gebied	Status binnen de aanwijzing	Instandhoudingsdoelstelling	Broedparen	Trend sinds 2004*	Instandhoudingsdoelstelling
Eilandspolder			2004: 3 2009: 6 2011: 6	+	Lokaal hoge dichtheid
Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder			2004: 26 2007: 16 2010: 15 2013: 4	-	
Polder Westzaan			2001: 22 2004: 8 2013: 6	+	
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	begrenzingssoort	15	2000: 7 2009: 2 2011: 9 2013: 8	-	Voldoet niet
Polder Zeevang			1999: 2	?	

* + matige significante toename van < 5% per jaar, - matige significante afname van > 5% per jaar, ? Onzeker, geen betrouwbare trendindicatie mogelijk
Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS), Natuurmonumenten, NDFF

Aantalsontwikkeling Bruine Kiekendief in Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS)

kan leiden. Als er grote aantallen kiekendieven broeden, moet er uiteraard ook voldoende prooi in de omgeving zijn. Wellicht speelt daarbij de nabijheid van de grote droogmakerijen als gunstig foerageergebied een rol. In gebieden gericht op weidevogelbeheer dient het ontstaan van veel verspreide en verdroogde rietlandjes te worden voorkomen. Ook kunnen een aantal droge rietlanden d.m.v. plaggen omgezet worden in nat rietland. Dit ter bevordering van voortplantingshabitat voor Noordse woelmuis en Roerdomp. Ook zonering van grasland- en rietlandblokken is een mogelijke optie. In geen geval dient het beheer tijdens de broedtijd op opzettelijke verstoring van Bruine kiekendief gericht te zijn.

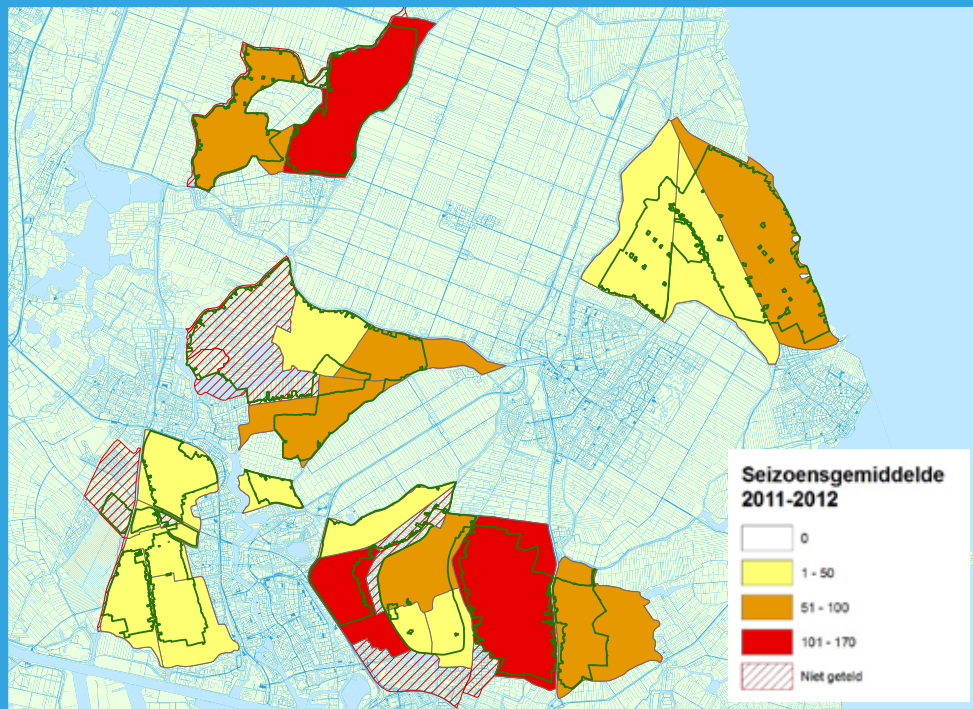
Aantallen en verspreiding

De Bruine kiekendief komt in alle vijf betreffende gebieden als broedvogel voor, nog het meest in het noordelijk deel van het Wormer- en Jisperveld. Vanwege het geringe rietoppervlak in Polder Zeevang, komen hier de minste territoria voor. Na 1999 is de soort niet meer vastgesteld in Polder Zeevang, maar het vermoeden bestaat er recent in de Molenaarsbeek wel is gebroed. Ten noorden van het Natura 2000 gebied broedt de bruine kiekendief wel in de zogenaamde Kogen. De toename van Bruine kiekendief in Laag Holland is overigens recentelijk. De soort kwam tot 1978 als broedvogel in zeer gering aantal voor en behoorde ooit tot de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten daarna nam de soort toe, maar vertoont toch vanaf 1990 een geringe afname.

A125 - MEERKOET

Vogelrichtlijn

Eilandspolder en het IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske zijn de gebieden waarvoor de Meerkoet als een niet-broedende begrenzingssoort werd meegeteld. Beide gebieden zijn belangrijke foerageergebieden voor de Meerkoet.

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS).

Slaap- en foerageerbiotoop

Waterrijke gebieden vormen in de winter het voorkeurs-habitat, het gaat dan met name om grote open wateren, zowel zoet en zout. In stedelijk gebied kan de Meerkoet zich ook goed handhaven. Van augustus tot september verblijven grote concentraties in grotere wateren, als het IJsselmeergebied. Later, vanaf november tot en met maart verplaatsen de grote groepen naar wateren in onder andere Noord- en Zuid-Holland, en het Deltagebied. De Meerkoet is veelzijdig wat betreft voedselkeuze en foerageergedrag, waardoor de soort aan verschillende omstandigheden kan aanpassen. Schelpdieren en plantaardig materiaal behoren tot de voedselkeuze, wat wordt gevonden in het water, aan de oevers en op akker- en grasland. Bij strenge vorst verplaatsen de groepen meer naar het zuidelijk deel van Nederland.

Beheer

De slaapplekken bevinden zich in de oevers van allerlei wateren en rustige open wateren, meestal niet ver van het foerageergebied. Rust is een belangrijke voorwaarde. Bedreigingen zijn het verkeer en voedselgebrek in strenge winters.

Aantallen en verspreiding

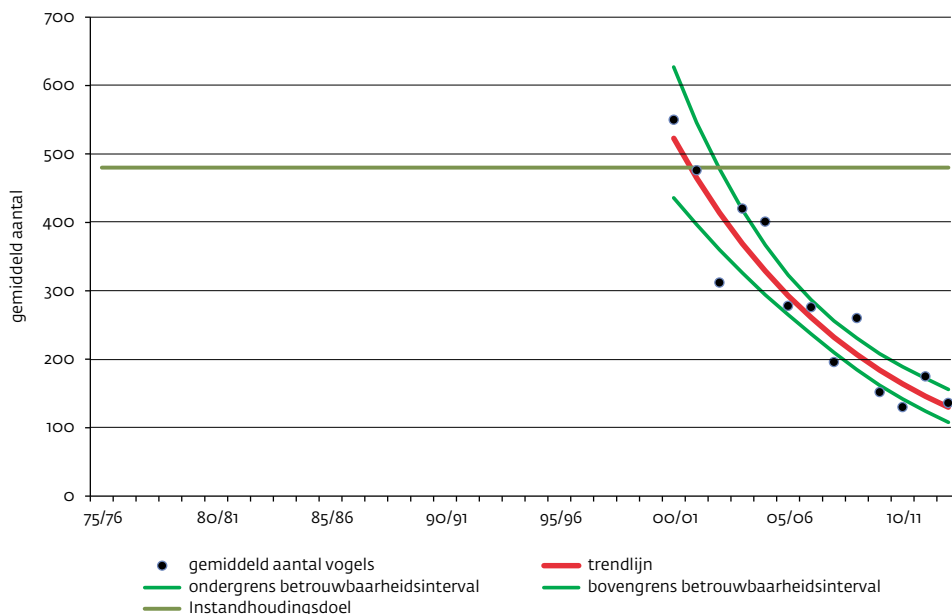
In Eilandspolder Oost worden de hoogste aantallen aangetroffen, maar de soort komt in alle Natura 2000 gebieden voor. Ook 't Twiske is een belangrijk gebied. Vooral bij vorst, omdat in dit gebied altijd open water aanwezig is en vanwege de sloten met rietzomen en graslanden. Meerkoet vertoont een negatieve trend en gaat met name in de Eilandspolder achteruit.

Natura 2000 gebied	Status binnen de aanwijzing	Instandhoudingsdoelstelling	Seizoensgemiddelde 03/04- 09/10 10/11 11/12 12/13					Trend sinds 03/04*	Instandhoudingsdoelstelling
Eilandspolder	begrenzingssoort	480	433-196	152	130	175	136	--	Voldoet niet
Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder									
Polder Westzaan									
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	begrenzingssoort	710	791-825	670	676	522	460	-	voldoet niet
Polder Zeevang									

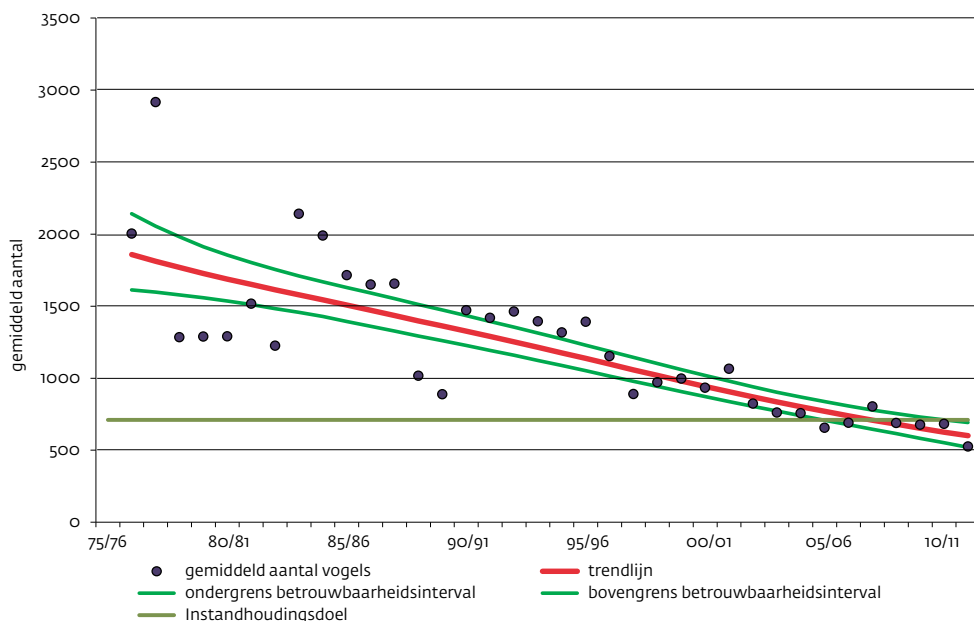
* -matige significante afname van <5% per jaar, --sterke significante afname van >5% per jaar

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS)

Aantalsontwikkeling Meerkooet (niet-broedvogel): Eilandspolder

Aantalsontwikkeling Meerkooet (niet-broedvogel): Ilperveld, Oostzanerveld, Twiske en Varkensland

Bron: © Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS), www.sovon.nl